

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТРСТВА КУЛЬТУРЫ і ВРАДЛЕННЯ СІАУЗА ПІСЬМЕНІКАІАТ БССР

№ 28 (1147)

Субота, 6 красавіка 1957 года

Цана 40 кап.

ТВАРЫЦЬ НА КАРЫСЦЬ І ШЧАСЦЕ НАРОДА. Прамова Сакратара ЦК КПСС тав. Д. Т. Шэпілава на Другім Усеаюзным з'ездзе савецкіх кампазітараў. (1—2 стар.)

Другі Усеаюзны з'езд кампазітараў. (2 стар.)

Ю. Ужэнцаў — Больш творчых пошукаў. (3 стар.)

С. Гаўрусёў — Пасля навалыніцы (вершы). (3 стар.)

В. Тарас — Песня ад сэрца. (3 стар.)

Я. Герцовіч — Навуковасць — аснова крытыкі. (3—4 стар.)

П. Прыходзька — Вясна на Палессі. (4 стар.)

Прэміі Я. Купалы і Я. Коласа. (4 стар.)

Дзёнік мастацтва. (4 стар.)

ТВАРЫЦЬ НА КАРЫСЦЬ І ШЧАСЦЕ НАРОДА

Прамова Сакратара ЦК КПСС тав. Д. Т. ШЭПІЛАВА на Другім Усеаюзным з'ездзе савецкіх кампазітараў

Таварышы! Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі Савецкага Саюза ў сваім прытані Другога Усеаюзнага з'езду кампазітараў падкрэсліў значэнне з'езду для далейшага развіцця музычнай творчасці, напоўніў аб той вялікай і ганаровай ролі, якую заклікаю адгравіраваць савецкія кампазітары ў духоўным жыцці нашага народа.

З'езд кампазітараў сабраўся ў значна-важны час, калі савецкі народ падводзіць вынікі свай гістарычнай творчасці за чатыры дзесяцігоддзі існавання першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы. Гэтыя вынікі ўсяляюць пачуцці найвялікшай гордасці ў сэрцы не толькі савецкіх людзей, але і савецкай мільённай працоўнай у сім зямным шары. Яны пераконаўча паказваюць, што век капіталізма — век намага рабства, сацыяльнага і нацыянальнага ўціску, век супастаўлення эканамічных крысаў і імперыялістычных кровапраціўных войнаў — падышоў да канца.

Вялікі вызваленчы ідэй марксізма-ленінізма ўсё ў большай ступені становіцца ўладарам дум усяго прагрэсіўнага чалавецтва. Настала новая эра сусветнай гісторыі, якая насць са сабой б'яжыць ўдзям прадуцтва і культуры. Гэтыя матэрыяльныя дастаткі і культурныя дабрабыты, неабходныя для развіцця і тагачаснага вызвалення ад эксплуатацыі людзей. Гэта — ара коммунізма, пачатак якой быў накладзены сорак год назад Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыяй, рабочымі і сялянскімі Рэспублікай і Комуністычнай партыяй наш краіны і ўвасаблена ў Леніна. (Апладысменты).

За гэты гістарычны невялікі адрэзак часу Краіна Савецка зрабіла гіганцкі скачок ад адсталасці да прагрэсу, пераадолаўшы велізарныя цяжкасці і супраціўнасці. Але перад намі стаяць вялікія і яшчэ не вырашаныя задачы стварэння магутнай матэрыяльна-тэхнічнай базы коммунізма, стварэння багатай прадукцыі ў нашай краіне.

Праграма вялікіх стваральных работ

За народнасць і ідэйнасць савецкай музыкі

Таварышы! Сацыялістычны лад даўчы да жыццёвых крыніц культуры найшырэйшай масы працоўнага народа і вёскі, усіх нацый і народнасцей Савецкай краіны. На ўсю моц разгортаюцца творчыя сілы, расцвітаюць таленты народа, які мае і душы капіталізм. Забеспечыць для ўсіх людзей стварэнне чалавечай жыццёва-гэты значыць стварэнне багатае не толькі матэрыяльных дабрабытаў, але і духоўных каштоўнасцей.

Па меры духоўнага росту краіны ўсё большыя патрабаванні прад'яўляюцца да дэячых культуры, мастацтва, літаратуры, у тым ліку да нашых кампазітараў — твараў музыкаў, якія сустракае гарачы волюк у сэрцах мільённай людзей. І гэта зусім зразумела. У працоўных і высокаматэрыяльных вобласцях музыкі, у мелодыях і песнях народ пачае сабе, сваё жыццё, сваё імяні, свае мары. Гаворыць, што ў музыцы раскрысцваецца душа народа. Вось чаму савецкія людзі так любяць і пяняць добрую музыку. Яны глыбока наважваюцца дзеячых перадаваць, сапраўды народнага музычнага мастацтва, які ўнесў свой вялікі ўклад у духоўнае багацце нашага грамадства. Але разам з тым савецкія людзі прад'яўляюць да кампазітараў свае патрабаванні і многія чакаюць ад іх.

Існуюць старыя забавы, быццам-бы музыка з'яўляецца відам мастацтва, найбольш дэячым ад рэальнага жыцця, ад штодзённай дзейнасці людзей, ад іх думак і імкненняў. Наўрад ці праба тут аспрэчыць гэты абстрактны ўсім вомытам развіцця мастацтва пункт гледжання.

Сапраўднае музычнае мастацтва гуманістычнае, у ім увасаблена напружанне высокай і страйнай думкі, пульсаванне жыцця чалавечай сэрца. Музычнае мастацтва, як і ўсё сапраўднае мастацтва, жыццё і жыццё жывых народа і бацьчы сваю высокую мэту ў служэнні народу.

Вядома, колькі бядзёрсці і энергіі прыкладваў у паходах арміі іе трубічы, барабаншчыкі, запявалы. Ленін яшчэ да Кастрычніцкай у сваіх артыкулах «Еўгеній Паўлю» і «Развіццё рабочых хораў у Германіі» адзначаў значэнне бальнай песні, якая абуджа адсталых, кліча рабочых да адзінства, бітуе буржуазію. Рабочая паэзія Паўлю, аўтар «Інтэрнацыянала», ён называў адным з самых вялікіх прапалгандастаў першых дзеячых. Гаворчы аб палітычных пераходах, якія ставіліся ў Германіі рабочым хорам, Ленін усклікаў: «Але ніякі палітычны прыдворкі не могуць перашкодзіць таму, што ва ўсіх вялікіх гарадах свету, ва ўсіх фабрычных пасёлках і ўсё часцей у хатніх батракоў чуюць дружнае пролетарскае песня аб бліжнім вызваленні чалавецтва ад навігнага рабства».

Мы высока цнім гэты баб і падаў. Гонар і хвала кампазітарам і паэтам, які ствараюць новыя гуны і бадзёрыя песні. Але багачы пачынаюць невячарна-пачынаюць! Мы ведаем магутнасць навукова-тэхнічнай оперы, якая здольна з велізарнай сілай уздзейніча на душу чалавечую раскрысцваць шырокія, якія карчыны народнага жыцця, мы высока цнім багачы сімфанічнай і камернай музыкі. Нам патрэбны добрыя квартэты і араторыі, песні і кантаты, поўназначная музыка для кіно і жыццерадасная аперета.

дзёна ў рамёнях ХХ з'езду Комуністычнай партыі, над ажыццяўленнем якіх самаададна працуюць савецкія людзі. Абавязваецца на гіганцкіх перавагі сацыялістычнага спосабу вытворчасці, мы ў пераходнай савецкай дзяржаве сацыялістычных краін, безумоўна, вырашым савецка-гістарычную задачу пабудовы вышэйшага гарманічнага грамадства.

Адной з важнейшых умоў ажыццяўлення праграмы навуковага коммунізма з'яўляецца забеспячэнне трывалага і працяглага міру. І мы будзем з усёй перадачой і паслядоўнасцю праводзіць нашу мірную знешнюю палітыку. Але мірнае суіснаванне дзяржаў з рэальнымі сацыялістычнымі сістэмамі — гэта не імілія, не ўсагуляўная згода і зчылівасць. Мірнае суіснаванне — гэта напружаная барацьба ўсіх міралюбівых дэмакратычных сіл супраць сіл імперыялістычнай агрэсіі і рэакцыі, якія прабуюць штурхнуць чалавецтва на значныя шляхы разважання новай вайны; гэта ўборнае сапартыўства двух процілеглых сістэм на ніве эканамічнай, навуковай, культурнай дзейнасці; гэта абавязак для нас пачынаць ўмацоўваць магутнасць Савецкай дзяржавы; гэта наш абавязак быць ва ўсеўзабраенні і на ідэалагічным фронце.

Неабходна выразаць ўсвадоміць тое, што прагрэсіўнаму гуманнаму сацыялістычнаму светапогляду процістаяць рэакцыйныя буржуазныя светапогляды. Ідэалогія буржуазнага свету прабуюць перагарадзіць шлях пераадоленням шэсці ідэй марксізма-ленінізма, якія імкнучыся выказаць усе магчымасці для таго, каб сказчы вялікія свабодналюбівыя прынцыпы сацыялізма і атрычы свядомасць працоўных тлуміць яам буржуазнай ідэалогіі. Тым мацней навінен быць уныў і іх навуковага коммунізма, усіх сродкаў духоўнага ўздзеяння на розум і сэрцы людзей, тым больш адчотанымі навінен быць усе віды намай ідэалагічнай зброі, у тым ліку такой глыбока змяняльнай і дэячых зброі, якой з'яўляецца музычная творчасць, музычная культура.

Музыка і ідэалогія

Нам патрэбны творы, акрыленыя рамантычнай мары, і іпнічны музычныя палотны. Савецкі слухач з радасцю прымае творы, сагрэтыя цеплыняй залуштанай лірыкі, і творы, напоўненыя іскрыстым народным гумарам. Усе гэтыя музычныя творчасці, усе жанры іе дорагі і значныя для нас. (Апладысменты). Мы хочам, каб савецкая музыка расцвітала ўсё ярчэй і больш маляўніча, каб народ наш, які пабудоваў сацыялістычнае грамадства, атрымаўшы каштоўнасці музычнага мастацтва, вартыя яго вялікай душы і высокіх патрабаванняў.

Савецкі Савецкі з'яўляецца прыхільнікам і вышэйшым савецкаму прагрэсу і прывіліжэнцям. Савецкая музыка — законны насліднік усяго духоўнага багацця мінулых эпох. Яна заклікае беражліва ахоўваць і актыўна развіваць традыцыі Гайнікі і Чайкоўскага, Мусаргскага і Рымскага-Корсакава, Мопарта і Бетховена, Шапана і Сметаны. Шлях савецкай музыкі ляжыць на гэтай гістарычнай магістраля развіцця культуры. У творчым асваенні спадчыны класікі — адна з важнейшых умоў плённага развіцця музыкі.

Ва ўсіх галінах мастацтва мы не можам і не хочам задавальняцца малым. Ленін вучыў, што намы рабочыя і сяляне, якія робяць рэвалюцыю і абраваляюць, «заалу гавораюць часосні большага, чым вёшчышчаў. Яны атрымалі права на сапраўднае вялікае мастацтва». (Апладысменты).

Можна сказаць, што музыка — адна з самых выдатных прад'яўленняў творчага пачатку чалавеча Прадслуханні савуату Бетховена, Ленін гаварыў Горькаму: «Нічога не ведаю лепш «Арсіпната», гатоў слухаць іе кожны дзень. Чароўная, нечалавечая музыка. Я заўсёды з годдасцю магчыма, наўвай, думаю: вось якія цуды могуць рабіць людзі!». (Апладысменты).

І, звяртаючыся да кампазітараў, мы, іх сябры і уважлівыя слухачы, гаворым: стварайце такую музыку, каб намы сучаснікі і паточкі з гонарам і ўдзячнасцю ўсклікалі: вось якія цуды могуць рабіць савецкія людзі! (Апладысменты).

Савецкая музыка па сваёй прыродзе ў краіні адзінадушна ад сучаснага музычнага мастацтва буржуазнага свету. Вядома, сучаснаму мастацтву капіталістычнага грамадства нельга даваць дыялектычную, нефарфорнічную характарыстыку. Мне ў розныя гады і на розныя прычыны даваўся знаёмства з музычным жыццём Вены і Афін, Парыжа і Рыма, Лондана і Нью-Йорка. Не падлягае сумненню, што на Захадзе ёсць поўная ідэйная кампазітараў-дэмакратыў, людзей, якія хацелі-б суіснаваць са свайму народу, рэалістычнаму мастацтву, людзей прагрэсіўных, якія разумелі ўсе згубнасці для музыкі мадэрнісцкай пэталогіі. Есць на Захадзе музыканты, верныя леным традыцыям музычнага мастацтва, якія развіваюць і ўбагачаюць класічную спадчыну, ёсць добрыя сімфанічныя аркестры, выдатныя выканаўцы. Аднак іх творчыя і выканаўчыя дзейнасці нагадвае часам імуруную зеляніну, што прабіваецца скрозь шчысты асфальт на дароце. Бо галоўная, вызначваючая тэндэнцыя ў сучасным музычным мастацтве буржуазнага свету

з'яўляецца адмова ад мелодыі, разрыў з класічнай спадчынай, з жыццём, з гуманістычнымі традыцыямі, гэта значыць дэградацыя, распад музычнага мастацтва. І гэта зусім законамерна.

Ленін ахарактарызаваў імперыялізм як паразытычны, загніваючы, паміраючы капіталізм. З прычыны дэячых законаў наўроўнамернага развіцця капіталізма ў эпоху імперыялізма самы гэты прагрэс развіцця адбываецца скачкападобна, канвульсіўна, праз апусцалыя крыніцы і ваенныя катастрофы. Які-б ні былі значныя падыскі вытворчасці ў абсалютнай фазы цыкла, у цэлым эпоха імперыялізма з'яўляецца гіганцкім распадам капіталістычнага ладу. Разбураецца каланіяльная сістэма імперыялізма. Увесь будынак буржуазнага свету сапраўсцае да самых асноў найбавострышым сацыяльным сутыкненням.

Гэты скачкападобнасць, канвульсіўнасць развіцця, гэтыя небыла вострыя сутыкненні сацыяльна процілеглых сіл знаходзяць сваё поўнае адлюстраванне і ў сферы культуры. Эпоха імперыялізма азначае загніванне буржуазнай культуры. Характэрныя імперыялізму Ленін гаварыў аб «сперасмяротнай лютасці буржуазіі». Гэтыя лютасці, як вядома, знаходзяць вельмі нагляднае выяўленне і ў сферы літаратуры, маралі, мастацтва. Грамадскі лад, які стаіць на парозе свай гібелі, законамерна паражжа філасофію асуджанасці, безвыходнасці, пессімізма, трагічнасці, а з другога боку, ён паражжа розныя грэмі, забаванчыя і фашыстаўчыя тыпы з іх філасофіяй навіявадзельства, розных малічыхай ад культуры (у тым ліку называючы сябе пессімістамі, мастакамі, музыкантамі), якія апганяваюць усе духоўныя святыні, ствараючы чалавечым.

«Прадсмяротную лютасць» духоўных зброносцаў сучаснай імперыялістычнай буржуазіі надручна адлюстравалі розныя амерыканскія пісьменнікі Геары Мікер. Аліян з героюў яго рамана «Тропік Ріка» ўсклікае:

«Мы асуджаны на гібелі, у нас няма больш ніякай надзеі, ні ў каго з нас. А калі та, давайце пачнем страшнае апошняе выццё, зэдлівыя здыскі, баюны воклічы: даюў скаркі, даюў зягелі і пахавальнае неспяненне, даюў біграфіі і гістарычныя даследаванні, бібліятэкі і музеі, ніхай мёртвыя хаваюць сваіх мершчыкоў. Тым, хто яшчэ жыць, давайце станцюем над кратарам наш апошняй жахлівых танец».

Вось вы псіхалогія асуджаных класаў, якія разумелі, што на змену ім ідзе, а на велізарных тараторчы, на якіх жыць вельмі тропі насабніцтва змянога пара, прышла да дзяржаўнага кіравання новая вялікая сіла — рабочы клас, працоўны масы, тая сіла грамадства, рукамі якіх ствараюцца ўсе матэрыяльныя і духоўныя багачы чалавецтва. Усвадоміце, гэтага змяненне шаленства паразытычных класаў і іх ідэалагя.

Найбавострышны класавы супраціўнасці капіталістычнага свету праз рад аспародкаваных ступеней знаходзяць свой адбітак і ў сучаснай музыцы буржуазнага свету.

Сапраўды, што з'яўляецца найбольш характэрным і тыповым для сучаснага музычнага мадэрнізма? Гэта — «дадакцафонія», «канкрэтная» і «электрафонія» музыка, у якой знішчаецца душа музыкі — мелодыя, музыка астанальная, якая раве, грукоча, свісчыць, вее, музыкі канвульсіўных рытмаў, паталагічных надрываў, дзікага разгалу самах ганебных страсцей. Яна пабудавана на мёртвых і неармальных спалучэннях, але затое апаламляе сваім шумам і грукатам, сваёй шалёнай аргінальнасцю. Разам з тым яна адлюстраввае нервовы крык істерычных індывідуалістаў, якія адчуваюць страх і жах перад наўнаўсёмірушэння староста, асуджанага свету. Яна нібы гаворыць: чалавек слаба і нікчэмны, ён падобны на пачынку, якую нясе раўны вихор, яго доля — пасіўнае падпарадкаванне дэсу, калі ён і думае аб чым-небудзь, — дык аб самых неслыханых і нізкіх сваіх патрабаваннях.

Высокуму характарыстыку такой «музыцы» або, больш правільна, прадачы іе распаду даў Аляксей Максімавіч Горькі, Успоміне, на якім кантрасте пабудова выдатны артыкул вялікага пісьменніка «Аб музыцы гоўстых».

Ноч у Італіі цішыня, алчачнае прырода, адпачываюць людзі. «Даскаваласць спакоў» і харства ўнушае. Урачыстыя думкі аб невячарнальній сіле працы людзей, — працы, якая стварае ўсе цуды ў нашым свеце... У шчыны думаецца «аб вялікім цудатворчу-чалавечу, аб цудоўнай будучыні, якую ён выхтуе дзючымі сваімі».

І раптам у свет гэтых думак і пачуццяў урываецца нейкая музычная безглуздыца, хаос басноўных гукаў, «шблы вавалыя грааў і чысленную, празрыстую валу, падае дрскі вост, свіст, грукат, выццё, роў, трясак; урываюцца нечалавечыя галасы, нагадваючы каняе ржэнне, чупаць рохканне меднай свінні, крыкі асноў, любючыя кваканне вельзарнай жабы; увесь гэты зняважлівы хаос шалёных гукаў падпарадоўваецца рытму ледзь улоўнаму, і, паслухаўшы гэты ямагант хвіліну, дае, пачынаюць мімавольна думаць, што гэта іграе аркестр вар'ятаў...»

Гэтую музыку ворагаў культуры Горькі

трапіна назваў «музыкай гоўстых», г. зн. атусецьных буржуа. Ён разуміў, што «музыка гоўстых» — адно з праяўленняў таго распаду культуры, які нясе капіталізм. І вялікі пісьменнік гаварыў, выкрываючы ворагаў сапраўднай культуры: «Пролетарыят паражжа загнібы культуру!» — лемантуюць яны і ігуды, таму што не могуць не бачыць, як сусветны статак гоўстых людзей вытупвае культуру, не могуць не разумець, што пролетарыят — адзіная сіла, здольная выратаваць культуру і паглыбіць і расшырыць яе».

Найбавострышны ўнутраны супраціўнасці, уласцівыя капіталізму ў імперыялістычнай фазе яго развіцця, у тым ліку і ў сферы культуры, з найбольшай нагляднасцю вытупваюць у самай магутнай краіне капіталістычнага свету — Злучаным Штатах Амерыкі.

Вазьміце Нью-Йорк з яго васьмімільённым насельніцтвам. Нельга не мець пачуцця найвялікшай павягі перад амерыканскім рабочым класам, таленавітымі інжынерамі, вучонымі і тэхнікамі, якія стварылі гіганцкія прамысловыя прадпрыемствы, абсталявалі сучаснымі надзвычай разумнымі машынамі, гравіцэпаўныя масты, якія спалучаюць велізарную магутнасць з лёгкасцю і ажурнасцю форм, якіяскія паралоды, электрапалаты і тунелі. Але, пачынаючы ў Нью-Йорку, вы адчуваеце ва ўсім тыранію прыватнай уласнасці, адчуваеце, як гэта магутная тэхніка, ствараючая чалавечыя перавагі, рабачага, яе тварца, у бяздушным прыладах да машыны, як небаскробы, не гаворчы ўжо аб пролетарскіх трушчобах, пазабываюць чалавечую святла сонца, як аглушае яго грукат і выццё машын і паязоў, аспілае шалёнае свята ганлярскіх рэклам.

У палымым «Маніфесте Комуністычнай партыі» Маркс і Энгельс пісалі, што буржуазія «не пачынае паміж людзьмі ніякай інаш сувязі, апрача голага ітаруса, бессардэчнага «чыстага»... Яна ператварыла асабовую годнасць чалавеча ў менавую вартасць і паставіла на месца незлічоных падараваных і набытых свабод адну — свабоднаму свабоднага гандлю... Буржуазія пазбавіла свабоднага арола ўсе роды дзейнасці... Урава, юрыста, свядчэньніка, паэта, чалавеча навуку яна ператварыла ў сваіх палатных наёмных работнікаў. Буржуазія сарвала з сямейных адносін іх чужыя-сентымантальнае покрыва і зьяа іх да чыста грашовых адносін...».

Гэты амаразізм і драпежніцкая прырода буржуазіі, гэтыя падпарадкаванне ўсяго і ўся аднаму богу — долару ў сцю разоў зямалінасці ў сучасную нам эпоху аглушаюць крысею капіталістычнай сістэмы. Марам буржуазнай культуры выстругае ўсё больш выраза.

У Злучаных Штатах Амерыкі, у гэтай найбольш багатай імперыялістычнай краіне, наўдзячыцца менш дзеячых оперных тэатраў, ды і то якія з пажасцю працягваюць сваё існаванне. Працуюць яны ад аанаго да яніі месцаў і голзе. (Злучаючы дарачы, што ў нас у краіне. 32 оперныя тэатры і мы чупе справядлівыя скаркі, што ў некаторых буйных гарадах яны яшчэ сваіх оперных тэатраў). У самым цэнтры Нью-Йорка ў акружэнні грандыёзных небаскробуў, якія аддзелены мармуром або алюмініем, стальнымі і іншымі маналіямі, стаіць стары, пакрыты нейкімі бруднымі пачэбамі будынак. Гэта і ёсць «Метрапалітан-опера». Мне гаварылі, што гэты оперны тэатр (у Вашынгтоне тэатра оперы і балету няма) існуе на міласці амаатаруў музыкі, якія выратаваюць яго ад ліквідацыі. Амаць штогод унікае шытанне аб продажы будынка з аукцыёна. У тэатры выдатны аркестр, аднак жыць ён у асноўным да жошт гаспадару з Італіі, Германіі, Францыі. У астатніх оперных тэатрах краіны становіцца яшчэ больш пажасе.

Музыка, якая гучыць у парках, рожу старанах, танцавальных залах, мае ма-

Сучасная тэма ў музычным мастацтве

Быць бліжым да народа — гэта значыць перш за ўсё быць чулым да перадачых ідэй сучаснасці. Ідэй, якія ўзбройваюць і натхняюць наш народ у яго вялікай стваральнай рабоце. Жыццё ў яго днамічным развіцці складанае і шматграннае. Каб больш поўна, шырока, усёбакова адлюстравваць рэалінасць і вобразы мастацтва, патрэбна рознастайнасць тэматыкі і жанраў, багаче мастацкіх стыляў, прыёмаў. Мастак, кампазітар павінен не толькі правільна разумець мінулае і сучаснае, але і ўмюць заглянуць у будучыню, пранікаць у запаветную сутнасць з'яў, разумець гістарычную тэндэнцыю і законамернасці ўмацавання новага ў барацьбе са старым. «Мастак верыць у будучыню таму, што жыць у ёй!» — пранікаліа гаварыў Мусаргскі.

Сапраўднае мастацтва моцнае свай сувязю з сучаснасцю. Вялікімі Ільіч Ленін найбавострыш падрасцінаў, як важна мастаку быцьчы жыццё там, дзе народныя масы твораць і ствараюць новае. Гэтае новае, прагрэсіўнае ў жыцці і павінен перш за ўсё духоўна жыцьчы творчую дзейнасць мастака.

Жыццё і барацьба савецкага народа — тварца новага жыцця, пафас і героіна тварчыня, шматгранны духоўны свет людзей, іх перажыванні, гора, радасці і не-

ла аглушаюць з тым, што мы прывыклі лічыць музыкай. Усе гэтыя нервовыя і вар'яцкія «бугі-вугі», «рок-рол» прад'яўляюць сабой нейкія дзікія оргіі пачорных людзей. Тут вынічаны ўсялякі элементы зграбнасці, прыгажосці, мелодыі. Гэта нейкі беспаважны разгалу страдэй, узрыў самых нізкіх пачуццяў, сексуальных імкненняў. Вось што паведамліў, напрыклад, аб такіх танцах карэспандэнт буржуазнага агенства Франс Прэс 31 сакавіка г. г. з Заходняга Берліна:

«30 сакавіка вечарам ў адной з танцавальных залаў Заходняга Берліна паліцыя армштавала 30 чалавек і спыніла выкананне «рок-н-рол» пасля таго, як 2.500 гледачоў, якія прышлі ў маленькае, паламалі красны і пачалі ламаць падлогу. Паліцыя хутка ачысціла памяшканне, але памешаная на жахавай музыцы моладзь пачала кідаць каменне ў сцену і вокны будынка ў знак пратэсту супраць спынення танцаў. Армштаваўшы 30 чалавек, паліцыя разганяла іх».

Такая музыка — гэта апублічэнне самых элементарных прынцыпаў маралі, зьлез з чалавечых пачуццяў, з усяго таго, што мы прывыклі лічыць прыгожым і чалавечым.

А мы хочам, каб дэвізам музыкі былі натхненні і мудрая горкаўскае словы: «Чалавек! Гэта — цудоўна! Гэта гучыць гора!».

Мы напомянілі словы Горькага аб «музыцы гоўстых». Мы з радасцю бачым, што, нягледзячы на ўсе старанні карыстальнікаў і апекуючых уродлівых зламаў, напрыклад, фармалістычнай музыцы ўтвараюць у музыцы жывую чалавечую душу, наглядзячы на шаленства статаку «гоўстых», якія апганяваюць і ўтоптаваюць у граз ўсё святае, выдатнае, нягледзячы на ўсё гэта — сонца свеціць, мастацтва жыць, а душоўная музыка, якая закрывае лепшыя струны душы, развіваецца і будзе развівацца. (Працягваецца апублікацыя). Гэта музыка, якая кліча да поўнапаўнага, змястоўнага, актыўнага творчага жыцця, вартга чалавеча. Гэта музыка, якая нясе духоўнае зрабөө, бадзёрасць, веру ў чалавеча, аптызм.

На дзеячых савецкай культуры, на пісьменніках, кампазітараў, мастакоў краіны сацыялістычнага лагера, на прагрэсіўных дзеячых культуры ўсяго свету ўкладзена гістарычна найвялікшая адказнасць — абагачаць за выратаванне сусветнай культуры ад буржуазнага выраджэння, ад пагібель і распаду.

Талант заўсёды свасабавівы арганізаатар. Ён аб'ядноўвае людзей, згуртоўвае іх вакол поўнай мэты, поўнага ідэала. Мы хочам, каб талант савецкіх кампазітараў служыў народу, згуртоўваў людзей вакол вялікай і высокароднай мэты будучыня камуністычнага грамадства. Сувязь з народам — аснова ідэйнага і творчага развіцця кожнага кампазітара. Там, дзе няма гэтай асновы, мастацтва творчасць немінуха занепадае і чахне.

Савецкая музыка ёсць чым ганарыцца. Такія аглушаючыя творы, як оперы «Ціхі Доў» І. Дзержанскага, «Дзекабрысты» Ю. Шапюрына, «Багдан Хмельніцкі» К. Данькевіча, «Бер-оглы» У. Гадзьбекава, «Агі помыты» Э. Капа, балет «Рамо і Джульета» С. Пракоф'ева, 5-я і 7-я сімфоніі Д. Шостакавіча, 27-я сімфонія Н. Мяскоўскага, 2-я сімфонія І. Равуцкага, скрыпачны канцэрт А. Хачатуряна, песні І. Дунаеўскага, В. Захарова, В. Салаўёва-Седога і многія іншыя, з'яўляюцца сапраўдным укладам у скарбніцу мастацтва. (Апладысменты).

Налпы мастакі, ствараючы новыя каштоўнасці, умацоўваючы пазіцыі рэалістычнага мастацтва, тым самым захоўваюць для будучых пакаленняў і панажваюць культурныя багачы, накопленыя вякамі развіцця чалавецтва.

ДЗІННІК МАСТАЦТВА
Госця з Ісландыі

Прыезд замежных артыстаў на гастролі ў Савецкі Саюз — вялікая культурная падзея. Вось такой падзея з'явілася для мінчан канцэрт ісландскай спявачкі Гуадуі Сіманар, які адбыўся 3 красавіка ў акружым Доме афішэраў.

Музычнае жыццё ў Ісландыі больш-менш стала развівацца толькі пасля вайны, калі з'явіліся свае прафесійна-нальныя кадры спявакоў і музыкантаў, а ў сталіцы Рэйк'явіку ўзнік нацыянальны тэатр, на сцэне якога п'есы ставіліся і оперы, і аперэты, і драмы. Раней-жа існавалі ў асноўным аматарскія трупы і гурты.

З аматараў выйшла на шырокую дарогу творчасці і Г. Сіманар.

Прастата і шчырасць перадаць чалавечы перажыванні ў настрае асабліва адчувальна пры выкананні вакальных твораў сучасных ісландскіх кампазітараў. Г. Сіманар тонка раскрыла нацыянальны характар і каларыт кожнага твора. Рухавую, бесклапотную песню Юна Тарарысона «Птушка на берэзе» артыстка спявае ў жывой народнай манеры. Светлыя задумлівыя фрэды набылі ў яе выкананні «Калыханка» С. Тарларсона. Паэтычная вобразнасць і эмацыянальнасць адчуваецца ў рамансе Е. Тардасена «Цямнеюць воблакі».

Спявачка валодае некалькімі еўрапейскімі мовамі, і гэта дазваляе ёй выконваць вакальныя творы на той мове, на якой яны напісаны. У канцэрце прагучалі некалькі твораў старадаўніх італьянскіх кампазітараў: песня Монтэвердзі «Дайце мне памёрці», прасякнутая вялікім папучым, стражасцю, поўная канральнай жытцёвай песня «Калі ты мяне кахаеш» Пэргалесі, і, нарэшце, імклівая «Танцуй, дзюбчына» Дуранці. Вялікай мове Г. Сіманар выразна вынакала некалькі твораў Брамса, на іспанскай — чатыры народныя песні Мануэля дэ Фалья.

Спраўдлым, чутым партнёрам — акампагантарам спявачкі Сіманар — быў савецкі піяніст А. Ерэхін.

На эдымку: ісландская спявачка Г. Сіманар.

Фота І. Салавейчыка.

Вясна на Палессі

Каля самай Прыпяці, у далёкім кутку Палесся, між лясом і балот стаіць вёска Шарэйкі. Вясной, калі разліваецца Прыпяць, усё прасякае вадой, якія выдуюць да Шарэек, заліваюцца вадой, і сама вёска нібы знаходзіцца на востраве: з усіх бакоў гойдаюцца блакітныя хвалі, і толькі на ўзгорку каля хат пампеюць маладыя садкі. У такі час з Шарэек, чацвёртай брыгады сельгасарцелі імя Леніна, цяжка дабрацца не толькі да раённага цэнтру Калінкавічы, але нават і да суседняй вёскі Грады — да другой брыгады калгаса, што знаходзіцца за тры кіламетры.

Наглядачы на ўсё гэта, Шарэйкі жывуць сваім кінутым творчым жыццём. Калгаснікі рыхтуюцца да слябы. У брыгадныя свірны гудзе трыер — у другі раз ачышчаюць насенне. Да кудзі, якая стаіць у самым цэнтры вёскі, зезен увесь інвентар. Калгасныя навалі закінваюць рамантаваць калёсы, плугі, бароны. Брыгадзір Пятро Пятчэрскі хопіць то ад свірны да фермы, то ад фермы да свірны і ўсё падбярэе людзей:

Хутчэй, жанкі, сартуйце насенне. Працаваць трэба нам цпер як ніколі добра. Селятыня вясна для нас самая незвычайная. Вы-ж уявіцеце: Восенню ўвесь савецкі народ будзе святкаваць 40-гадзе Кастрычніка.

— Будзем працаваць, калкі сілы ёсць. Толькі вы пра наш харавы гурток не забывайце. Барысу Самуйлавічу, нашаму старшыні, скажыце, каб прыхаў прасіць рэцэпты. Да майскіх свят ужо-ж месяц застаўся.

Хто-ж гэта так гаворыць, турбуючыся за ўсю брыгадну моладзь? А гэта пламеніца брыгадзіра — самая маладая калгасніца Ніна Дабранская. У мінулым годзе яна закончыла дзесяцігодку і разам з многімі сваімі сяброўкамі засталася працаваць у калгасе.

Як прыгожа вясной на Палессі! Вось ужо на палях растуць снег. З Прыпяці павяе свежы вецер. Хутка зазеленеюць дрэвы, зашуміць на полі маладая руна! Не, добра Ніне жыць і працаваць у сваім калгасе. А было-ж яшчэ зусім нядаўна, што яна хацела пакінуць родную вёску. І была пакінула, ды вярнулася ў свой час...

Ніна Дабранская ніколі не забудзе, як яна вярталася ў Шарэйкі з Масквы. Было гэта мінулай восенню. Вось ужо яна прыехала каля тысячы кіламетраў. Поезд снінуўся на стаянцы Калінкавічы. Выходзіць яна з вагона на знаёмы перон. Асудзь да вёскі яшчэ сорак кіламетраў. Трэба папачкаць каго-небудзь з азнаёмых коўцаў. Можна хто прыхаў на рынак, дык падвезе дамоў.

Усё лета і восень пражыла яна там у свайго дзядзькі, які працуе інжынерам на адным з прадпрыемстваў сталіцы. Пасля заканчэння дзесяцігодкі Ніна хацела паступіць у інстытут, але не прайшла па конкурсу. Налёгка ёй было ў той дзень. Паехала вучыцца і васьмь правадзіла. Як вяртацца дамоў, што скажучы сябра, сяброўкі?

Хацела яна папрасіць дзядзьку, каб той дапамог ёй паступіць куды-небудзь на работу. Ён-жа вядомы інжынер. Але дзядзька паглядзеў на Ніну і, нібы працятаўшы яе думкі, сказаў:

— Ведаеш што, дарагая пляменніца. Дапамагчы табе я гатовы ў любы момант. Але-ж, на мой погляд, трэба табе вяртацца ў Шарэйкі. Маці там засталася адна. Ды і наогул, калгасу-ж патрэбны

людзі з сярэдняй адукацыяй. Сама-ж гаворыш, што калгас ваш пайшоў угору. Новы старшыня ў вас — былы дырэктар сярэдняй школы, камуніст, гаспадарлівы чалавек. Я яго ведаю. І брыгадзір у вас добры. Чаго-ж табе бацца? У цябе атэ-стат сталасці. Будзеш кіраваць званом.

Паслухалася Ніна гэтай парады. І вось яна зноў на сваёй роднай палескай зямлі. Ідзе з ваказла на рынак, каб знайсці там каго-небудзь са сваіх знаёмых і дабрацца разам дамоў. Адна за другой праяжджаюць міма падошвы, машыны. І раптам насустрач ёй сам дзядзька — брыгадзір у Шарэек, Пятчэрскі.

— Пятро Сямёнавіч! — падбегла да яго Ніна.

— Ніна! Вось як добра! — урадаваўся брыгадзір. — Маці ўжо даўно чакае. Нават сёння раённай усмяінала.

— Вы на чым тут? — запыталася яна. — Падвезіце мяне да Шарэек.

Пятчэрскі, які прыязджаў у Калінкавічы па нейкіх калгасных справах, уважліва паглядзеў на Ніну.

— У нас тут дарог ўжо арамантавалі. Аўтобус васьмь разоў пойдзе на Юравічы. А там-жа, ведаеш, дамоў рукой падаць.

Па дарозе ў аўтобусе Пятро Сямёнавіч, стары камуніст, былы франтавік, які ўжо больш дзвядцятці год працуе брыгадзірам, раскажаў Ніне аб тым, што адбылося за апошні час у сельгасарцелі і асабліва ў іх чацвёртай паловадчай брыгадзе. Людзі шмат напраналі летам і восенню, зналі добры ўраджай аснованых. Гаспадарка мае цпер тры сваіх аўтамабільных, набылі два трактары. Расце і культура вёскі. У чацвёртай брыгадзе, як і ў першай, ёсць цпер свой клуб.

Спачатку Ніне было сумна слухаць брыгадзіра, калі ён называў лічы. Але як загарэліся ён вочы, калі Пятро Сямёнавіч пачаў раскаваць пра яе сябровак, пра людзей брыгады!

Добра людзі працуюць у Шарэйках. І што больш за ўсё радуе брыгадзіра, дык гэта тое, што ў брыгадзе шмат цпер моладзі. Больш дзвядцятці хлопцаў і дзвюх дзяўчынаў, якіх скончылі вясной дзесяцігодку, засталіся працаваць у вёсцы. А сяброўкі Ніны, з якімі яна разам вучылася, — Люба Пятчэрская і Оля Дабранская — працуюць дзяржама на ферме. Каля Акуленка і Толья Пархоменка сталі звынямаць. Правадзіла на ўвесь раён, вырапілі добры ўраджай кукурузы і яльну.

У Шарэйкі Ніна прыехала вечамам. Па вуліцы праходзілі чарадой хлопцы і дзвюх дзяўчынаў, каля клуба граў гармонік, чуліся песні.

Як на крылах уяцеза яна ў хату і кінулася ў абдымкі маці. Не заўважыла нават, што хата, у якой нарадзілася і вырасла, некае змянілася, стала больш утульнай і прасторай.

— Мамачка! У нас ужо радзе ёсць у калгасе!

— Ёсць, дачушка. Без цябе тут за гэты час цэлы радзевузел набудалі. А ведаеш, хто яго нарадзіў? Электрык той самы з Юравіч... Як яго?

— Пятрусь Целеш, — падказала Ніна.

— Ага, Пятрусь. Толькі яго ўжо няма ў нас? Пахаў?

— Куды, мама?

— У Баранавічы, у тэхнічнае вучылішча. Праўдзене паслала вучыцца. І Каця, твая сяброўка, з ім паехала. Будучы вучыцца на радыётэхніку. А пасля заканчэння вучылішча вярнуцца працаваць у свой калгас. Ну, а як-жа ты, дачушка? Што там новага ў Маскве?

Маці ведала з пісем, што Ніна не па-або, у лепшым выпадку, на пераказ агульнавядомых асцей, якіх ні ў каго не выклічюць пытанняў, прычарнаў, заўваж. Свой асабісты пункт гледжання, свае ўдасны, нідзе не запісаныя крытыкі ў адрозненні ад літаратурных аўта абышчальнага суб'ектыўнасці. Для спроб узяцця над пасобнымі фактамі і зрыбчэй нейкія свае вывады агульнага паравку, асабліва ў пытаннях тэорыі, ёсць свой ярлык: дагматызм. Гаворачы аб літаратурнай крытыцы, многія проста забываюць, што і ў гэтым жары нават патрэбны розныя творчыя індывідуальнасці.

А лірычная паэта не патрабуюць, каб ён раптам ператварыўся, скажам, у байкапісца. У нас-жа папракаюць пачуў груду крытыкаў толькі за тое, што яны, бацьчына, заняліся распрацоўкай карныхных праблем гісторыі літаратуры і не выступілі ў дзвюх з рэцэнзіямі. А што ў гэтым дрэннага? Ёсць у нас каму займацца апэратыўнай крытычнай работай і пісаць даследаванні літаратурнаўчага паравку. Божама сваё. Іншая справа, што ад тых і другіх павінен быць адрозненне апрадукцыі, умненне кіравацца самімі высокімі інтэрасамі літаратуры.

Мшу шчыра прызнаюць, што ў раёне III пленума Саюза пісьменнікаў БССР мяне больш за ўсё разавала тое, што на гэты раз не заахвоцілася звычайнае проціпаўстаўленне празаікаў, паэтаў, драматургаў крытыкам, які літаратарам віжэйшага рангу, якіх перыць толькі на неабоходнасці. Гэта вельмі добры сімptom. Можна спадзявацца, што цпер усё пісьменніцкае арганізацыя рэспублікі дапаможа свайму крытычнаму флангу не толькі замаловацца на адлеглутай паліцы, гэта было-б налічвацца мала, але і зрыбчэй значны крок наперад. Крытыкі перастаюць быць аб'ектам для агульнага паравку і карыкатуры, як было дагэтуш.

Мабыць, гэта і не пустая мара, што неўзабаве ў пісьменніках з'явіцца арганічная патрэба паравіцца з крытыкам у ходзе творчай работы. Для гэтага трэба, каб людзі, якія дзюць апенку новым творам і літаратурным а'явам, умелі адрозніваць добрае ад благага, тыпове ад нетыповага, былі здольны дапамагачь пісьменніку найлепш зраўнець не толькі, куды цячэ ўвесь матуры пачатк жыцця, але і аджужь барудь свой пачатак усе струмені гэтага пачуку. Абавязак вялікі і пачэсны! А. ГЕРЦОВІЧ.

студыя ў інстытут. Але гэта яе ніколі не падохала, яна чакала дачку дамоў. Сумна было без яе.

Ніна хутка павячэрала і напросілася ў маці схадзіць у клуб.

— Што-ж ты, дачушка, дазволу ў мяне прасіць? Ты ўжо дарослая. Рабі, як сама хочаш. Ідзі, гуляй, толькі не пазні-ся.

Вуліцу ахутваў густы зморк. Ніна падыйшла да доўгай драўлянай хаты з высокімі вокнамі і, убачыўшы там праз шыбы мноства людзей пры яркім святле, спынілася. «А можа не паіду ў клуб? — падумала яна. — Хлопцы пачнуць смяяцца».

Толькі Ніна хацела пайсці назад, як раптам з расчыненых дзвярэй клуба данёсся да яе знаёмы голас:

— Ніна! Прыехала? Вось дарэчы! Малы хлапец выбег з калідора на вуліцу і прывітаўся з Нінай. Гэта быў сакратар камсомольскай арганізацыі, настаўнік Сяргей Куцец.

— Ну заходзь-жа. Чаго стаіш? — зварнуўся ён да Ніны. — Зараз будзе хор выступаць.

— Як хор? — здзівілася Ніна.

— Як які? Наш брыгадны. Ах, гэта-ж мы тут яго без цябе арганізавалі. Старшыня калгаса дапамог.

Ніна зайшла ў клуб і адрозу дзвядцятці вачэй паглядзела на яе. Сяброўкі падбеглі, пашэдзілі на ўсёю лобач з сабою, пачалі распытваць, раскаваць аб сваіх навінах. Вось паідуць села Насця Акуленка — звынямае па яльну. А васьмь і Люба Пятчэрская, Оля Дабранская — ніякі адрознасці, якія працуюць дзяржама. Хваліцца, што атрымаў прэмію. А гэта хто, у садзімкім шынялі без пагон? Ён гэта-ж Валодзя Целеш — сын калгаснага кавала Адама. Вось ён стаіць, стройны, прыгожы! Адслужыў сваю садзімкую службу ў арміі і вярнуўся ў калгас. Як добра разам з сябрамі быць дома!

Ніна ўгледзела ў знаёмы твары, усміхаюцца хлапцам. А потым адрознілася заслона, і на сцэну выходзіць загадчык клуба, член рэвізійнай камісіі калгаса Пётр Піліпючыч.

— Зараз перад вамі, — гаворыць ён, — выступіць гурток мастацкай самадзейнасці нашай брыгады. Прашу, каб ціха было.

Калгас імя Леніна вялікі. У ім 530 гаспадарак, чатыры брыгады. У адной з брыгад, якая размешчана ў Юравічах, за некалькі кіламетраў ад Шарэек, яшчэ задоўга да абедняна чатырох невялікіх калгасоў у адну сельгасарцель арганізавалі хор. Кіраваў ім дырэктар Юравіцкай сярэдняй школы камуніст Барыс Катцян. Пра хор ведалі ў ўсёй рэспубліцы. Ён не раз выступіў на абласных і рэспубліканскіх аглядках, атрымліваў прэміі.

У апошні-ж час юравіцкі хор зусім перастаў выступаць. Здарылася гэта так. Мінудай вясной яго кіраўнік калгаснікі выбралі сваім старшынем. Новаму старшыні, асабліва ў першыя дні, не хатала часу сабраць людзей на рэцэпты. Але васьмь адночым да яго ў праўдзене прышлі камсомольцы з Шарэек і сказалі:

— Барыс Самуйлавіч, калгасе вы наш паднялі. За гэта вам дзякуй. Мільнерамі нас лічыць. Але-ж нехта забываць і пра культуру. Трэба, каб хор зноў працаваў. Вось мы і прышлі запісацца ў ваш хор.

Падумаўшы кроху, старшыня сказаў:

— Вось што я думаю, таварышы. Работу хору мы адновім. Я па-ранейшаму буду ім кіраваць. Але вам няма сансу запісацца ў юравіцкі хор. Трэба стварыць свой, самастойны калектыў самадзейнасці ў брыгадзе. А я вам дапамагу. І спаборнічаць будзем. Добра?

Камсомольцы згадзіліся.

Праз некалькі дзён вечамам старшыня калгаса прыхаў у брыгаду і сабраў усю моладзь. Тут знайшліся не толькі спевачы, але і музыканты, танпторы. Кіраваць хорам агадзіўся настаўнік Шарэйкаўскай школы Дудуў. У калектыў самадзейнасці запісалася каля 20 чалавек. У той-жа вечамам старшыня сам правёў першую рэцэптыю, дапамог развучыць новыя песні беларускіх кампазітараў.

І васьмь брыгадны калектыў самадзейнасці выступае з першым канцэртам. Ніна Дабранская якраз трапіла ў час.

Абавілі першы нумар. Баляіст узяў акорд, і Надзя Дабранская, Соня Піліпючыч, Надзя Целеш заспявалі. Звонкія іх галасы пахадзілі Сяргей Куцец, Леанід Акуленка, Віктар Пятчэрскі і іншыя. А як пудоўна спяваюць! Песня аж за сэрца кранае:

Ой, барозы ды сосны —
Партызанскія сёстры,
Ой любімы мой край, дарагі,
Колькі ў гэтай песні пацучы, ганьбокага чалавечата роздому і любі да сваёй Радзімы! І Ніне хочацца самой заспяваць. Здаецца, усючыла-б на сцяну і заспявала-б так, каб усе пачулі яе голас.

Пасля канцэрта падыйшла да яе Люба Ракаўчук — дзвюхчына, якую ў брыгадзе многія неадбілівалі. Яна зрадку ха-дзіла на работу ў калгас, кожны тыдзень сядзела ў Калінкавічы на рынак. І цпер васьмь толькі прыехала з Гомеля.

— Ведаеш, Ніна, што я хачу табе сказаць, — прашантала яна. — У дзеяе напарт ёсць, і ў мяне таксама. Паідем у Гомель на будаўніцтва. Бажучы, там добра зарабяюць. Будзем працаваць і прыязджаць дамоў на святы. Тут-жа неда-лека.

— Не, Люба, не паеду, — адказала Ніна. — Балгас наш стаў перадавым. І пра-працаваць і адпачыць можна добра.

Яна ўспоміла зноў Маскву, дзядзьку, які раў ёй вярнуцца ў вёску. І ў душы падававала яму яшчэ раз за добрую нараду.

— Як хор? — здзівілася Ніна.

— Як які? Наш брыгадны. Ах, гэта-ж мы тут яго без цябе арганізавалі. Старшыня калгаса дапамог.

Ніна зайшла ў клуб і адрозу дзвядцятці вачэй паглядзела на яе. Сяброўкі падбеглі, пашэдзілі на ўсёю лобач з сабою, пачалі распытваць, раскаваць аб сваіх навінах. Вось паідуць села Насця Акуленка — звынямае па яльну. А васьмь і Люба Пятчэрская, Оля Дабранская — ніякі адрознасці, якія працуюць дзяржама. Хваліцца, што атрымаў прэмію. А гэта хто, у садзімкім шынялі без пагон? Ён гэта-ж Валодзя Целеш — сын калгаснага кавала Адама. Вось ён стаіць, стройны, прыгожы! Адслужыў сваю садзімкую службу ў арміі і вярнуўся ў калгас. Як добра разам з сябрамі быць дома!

Ніна ўгледзела ў знаёмы твары, усміхаюцца хлапцам. А потым адрознілася заслона, і на сцэну выходзіць загадчык клуба, член рэвізійнай камісіі калгаса Пётр Піліпючыч.

— Зараз перад вамі, — гаворыць ён, — выступіць гурток мастацкай самадзейнасці нашай брыгады. Прашу, каб ціха было.

Калгас імя Леніна вялікі. У ім 530 гаспадарак, чатыры брыгады. У адной з брыгад, якая размешчана ў Юравічах, за некалькі кіламетраў ад Шарэек, яшчэ задоўга да абедняна чатырох невялікіх калгасоў у адну сельгасарцель арганізавалі хор. Кіраваў ім дырэктар Юравіцкай сярэдняй школы камуніст Барыс Катцян. Пра хор ведалі ў ўсёй рэспубліцы. Ён не раз выступіў на абласных і рэспубліканскіх аглядках, атрымліваў прэміі.

У апошні-ж час юравіцкі хор зусім перастаў выступаць. Здарылася гэта так. Мінудай вясной яго кіраўнік калгаснікі выбралі сваім старшынем. Новаму старшыні, асабліва ў першыя дні, не хатала часу сабраць людзей на рэцэпты. Але васьмь адночым да яго ў праўдзене прышлі камсомольцы з Шарэек і сказалі:

— Барыс Самуйлавіч, калгасе вы наш паднялі. За гэта вам дзякуй. Мільнерамі нас лічыць. Але-ж нехта забываць і пра культуру. Трэба, каб хор зноў працаваў. Вось мы і прышлі запісацца ў ваш хор.

Падумаўшы кроху, старшыня сказаў:

— Вось што я думаю, таварышы. Работу хору мы адновім. Я па-ранейшаму буду ім кіраваць. Але вам няма сансу запісацца ў юравіцкі хор. Трэба стварыць свой, самастойны калектыў самадзейнасці ў брыгадзе. А я вам дапамагу. І спаборнічаць будзем. Добра?

Камсомольцы згадзіліся.

Праз некалькі дзён вечамам старшыня калгаса прыхаў у брыгаду і сабраў усю моладзь. Тут знайшліся не толькі спевачы, але і музыканты, танпторы. Кіраваць хорам агадзіўся настаўнік Шарэйкаўскай школы Дудуў. У калектыў самадзейнасці запісалася каля 20 чалавек. У той-жа вечамам старшыня сам правёў першую рэцэптыю, дапамог развучыць новыя песні беларускіх кампазітараў.

І васьмь брыгадны калектыў самадзейнасці выступае з першым канцэртам. Ніна Дабранская якраз трапіла ў час.

Абавілі першы нумар. Баляіст узяў акорд, і Надзя Дабранская, Соня Піліпючыч, Надзя Целеш заспявалі. Звонкія іх галасы пахадзілі Сяргей Куцец, Леанід Акуленка, Віктар Пятчэрскі і іншыя. А як пудоўна спяваюць! Песня аж за сэрца кранае:

Ой, барозы ды сосны —
Партызанскія сёстры,
Ой любімы мой край, дарагі,
Колькі ў гэтай песні пацучы, ганьбокага чалавечата роздому і любі да сваёй Радзімы! І Ніне хочацца самой заспяваць. Здаецца, усючыла-б на сцяну і заспявала-б так, каб усе пачулі яе голас.

Пасля канцэрта падыйшла да яе Люба Ракаўчук — дзвюхчына, якую ў брыгадзе многія неадбілівалі. Яна зрадку ха-дзіла на работу ў калгас, кожны тыдзень сядзела ў Калінкавічы на рынак. І цпер васьмь толькі прыехала з Гомеля.

— Ведаеш, Ніна, што я хачу табе сказаць, — прашантала яна. — У дзеяе напарт ёсць, і ў мяне таксама. Паідем у Гомель на будаўніцтва. Бажучы, там добра зарабяюць. Будзем працаваць і прыязджаць дамоў на святы. Тут-жа неда-лека.

— Не, Люба, не паеду, — адказала Ніна. — Балгас наш стаў перадавым. І пра-працаваць і адпачыць можна добра.

Яна ўспоміла зноў Маскву, дзядзьку, які раў ёй вярнуцца ў вёску. І ў душы падававала яму яшчэ раз за добрую нараду.

Спявае народны хор

Канцэрт, які адбыўся нядаўна ў Смаргонскім Доме культуры, можна было-б проста назваць цікавым, але ён мае сваю незвычайную гісторыю.

Першы раз у Смаргонь прыехала група салістаў Беларускага дзяржаўнага народнага хору пад мастацкім кіраваннем народнага артыста БССР Г. Цітовіча. Цяжка знайсці словы, каб перадаць захапленне, з якім слухалі мы народныя песні ў пудоўным выкананні жаночай вакальнай групы. Ды і танцавальную групу можна залічыць да аднаго з найлепшых калектываў рэспублікі.

Ці думаў Генадзій Цітовіч, калі галоў дзвядцятці назад хадзіў з вёскі да вёскі па Смаргоншчыне і па іншых раёнах, запісваючы песні, што з такім незвычайным захапленнем будуць слухаць іх цпер! Ён вярнуў смаргонцам выкананні жаночай вакальнай групы. Ды і танцавальную групу можна залічыць да аднаго з найлепшых калектываў рэспублікі.

Ці думаў Генадзій Цітовіч, калі галоў дзвядцятці назад хадзіў з вёскі да вёскі па Смаргоншчыне і па іншых раёнах, запісваючы песні, што з такім незвычайным захапленнем будуць слухаць іх цпер! Ён вярнуў смаргонцам выкананні жаночай вакальнай групы. Ды і танцавальную групу можна залічыць да аднаго з найлепшых калектываў рэспублікі.

А ДЗЯРГА, мастацкі кіраўнік Смаргонскага Дома культуры.

Прэмія імя Я. Купалы і Я. Коласа

На трэцім пленуме праўдзене Саюза пісьменнікаў БССР была ўнесена прапанова аб устанавленні прэміі імя Янкі Купалы і Якуба Коласа за лепшыя творы прозы, павы, драматургіі і крытыкі.

Днямі рашэннем урада БССР такія прэміі былі ўстаноўлены. Прэмія імя Я. Купалы ў памеры 25 тысяч рублёў будзе прысуджана за лепшы твор павы і драматургіі, прэмія імя Я. Коласа, таксама ў памеры 25 тысяч рублёў, — за лепшы твор прозы і крытыкі.

Не па шаблону